

Az ősi magyar nyelvtan rövid leírása

Bevezető

Sir John Bowring költő, 1830-ban kiadott egy verseskötetet "Poetry of the Magyars Preceded by a Sketch of the Language and Literature of Hungary and Transylvania" címen, amelynek előszavában írta az alábbi megállapítását a magyar nyelvről:

"A magyar nyelv eredete nagyon messzire megy vissza. Rendkívül különleges módon fejlődött és szerkezete visszanyúlik arra az időre, amikor még a jelenleg Európában beszélt nyelvek nem léteztek. Egy olyan nyelv, mely szilárdan és határozottan fejlesztette magát, matematikai logikával, harmonikus összeilleszkedéssel, ruganyos erős hangzatokkal. Az angol ember legyen büszke arra, hogy nyelve az emberiség történetére és múltjára utal. Az eredete kimutatható, meglátszanak rajta az idegen, különböző nemzetektől származó rétegek, melyek összességéből kialakult. Ezzel szemben a magyar nyelv egy tömör kődarab, melyen az idők viharai a legcsekélyebb karcot sem hagytak. Nem olyan, mint egy naptár, mely a korral változik. Nincs szüksége senkire, nem kölcsönöz, s nem von vissza, nem ad és nem vesz el senkitől. Ez a nyelv a legrégebbi, a legdicsőségesebb emlékműve egy nemzeti egyeduralomnak és szellemi függetlenségnek. Amit a tudósok nem tudnak megoldani, azt mellőzik, mind a nyelvkutatásban, mind a régészetben." [1]

Dr. Johanna Drucker nyelvész, egy beszélgetés során az alábbiakat nyilatkozta:

"Európai viszonylatban például két teljesen különböző nyelvről beszélhetünk: a finn–magyar nyelvcsoporthoz és az indo–európai nyelvcsoporthoz. Ezek nem kapcsolódnak egymáshoz. A finn–magyar egy nagy nyelvi rejtély, pontosan honnan ered, honnan származik, melyek a formái, de teljesen elüt az indo–európai nyelvektől, felépítésében, hajlításaiban, nyelvtanában, hangjaiban, mindenben." [2]

A magyar nyelv nyelvtanát mind a mai napig, alapvetően az indo–germán nyelvelemzési készlettel és módon szokás vizsgálni. Annak ellenére, hogy egészen mások a tulajdonságai. Szakítva a hagyományos nyelvelemzési technikákkal és megközelítésekkel, az ősi magyar nyelvtan sajátosságai a következők:

Sajátosságok

Az ősi magyar nyelvtan sajátosságai a következők:

- összefüggő rendszerként kezeli a nyelvtan olyan elemeit, mint pl. a hangok, az írás, a szó- és mondatalkotás
- a nyelvtani rendszert összefogó erőnek – a nyelvben tetten érhető és világosan megfogalmazható – világnézetet tekint
- fenti nyelvtani rendszerben az összefüggéseket keresi, mint pl. a hangok ősi jelentése
- a szavak értelmének kibogozását a szógyökként használt elem meghatározásával, majd annak kibontásával kezdi
- a szavak és mondatok elemzése balról jobbra haladva történik, ahogyan a beszélő is beszél, ahogyan a mondat elhangzik és a hallgató is értelmezi – pontosan abban a sorrendben
- egyszerre vizsgálja a vizsgálandó elem formáját és tartalmát [3]
- nyelvtana a legegyszerűbb logikára épül, amelyet soha le nem cserél; ugyanazt a logikát használja úgy a szavak, mint a mondatrészek, mondatok, sőt az egész mondanivaló felépítéséhez

Fent felsorolt sajátosságok mind–mind hozzájárulhatnak a mai magyar nyelv jobb, sikeresebb értelmezéséhez és illőbb nyelvtan megalkotásához és alkalmazásához.

Fenti rövid összefoglaló után a továbbiakban röviden bemutatom azt a főelvet – a logikát – és azt a két kísérő elvet – az egyszerűsítésre és a harmóniára törekvést –, amely jobban, sikeresebben leírja úgy az ősi, mint a mostan használt, mai magyar nyelvet, mint az eddigi leírások.

A logika elve

Az ősi magyar nyelv belső logikájának rövid leírása

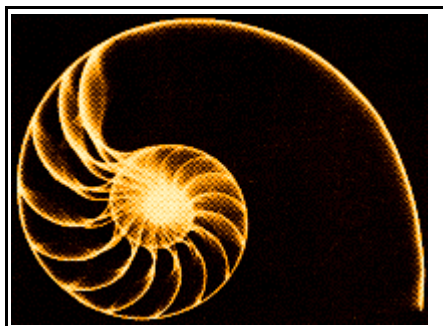
Az alábbi táblázat az ősi magyar nyelvtan logikáját mutatja be. Ami benne csodálatos: ugyanazt a logikát használja a legkisebb értelmes rész megalkotására, mint a mondatrészek, vagy a mondat megalkotására.

(1)	Elemek	• Hang (leírva: betű) 38 db • Csönd (leírva: helyköz vagy pont) 1 db
(2)	Jelentés	• Minden elem önálló jelentéssel bír [4]
(3)	Műveletek	• Elemek egymás után helyezése • Legelől a jelentése szerint legfontosabb, utána egyre csökkenő fontossággal a többi • Lezáró elem: csönd
(4)	Elemeken végzett művelet eredménye	• Új elem

Ugyanaz a logika érvényesül úgy kicsiben, mint nagyban. Ugyanazon logika alapján gyártódnak le a gyökök, a szavak, mint a mondatok.

Mindazok a részek elhagyhatók, amelyek az adott helyzetben nem fontosak. Az ősi magyar nyelvben nincs benne a hiány fogalma.

Az alábbi kép jól szemlélteti az ugyanazon logika alapján történő építkezést. Ha ránézünk a csigavonalra, a legkisebb rész is ugyanazon elv alapján épül fel, mint a legnagyobb rész.

A logikát kísérő két elv

A fentebb bemutatott logika megadja a magyar mondat vázát, az alapot, amelyre a nyelv építkezik. Az építkezés után még két, egymással versengő elv működik a magyar nyelvben, ezek a következők:

(5) Az egyik az egyszerűsítés elve: egy dolgot (kiejtés, írás) addig lehet egyszerűsíteni, amíg a jelentése nem változik. Példa rá a hangok hasonulása: az egyszerűbb kiejtés érdekében a hangok hasonulásánál ez az elv érvényesül, miközben a vizsgált szó jelentése nem változik. Akkor is ugyanazt értjük alatta, ha azt hasonulás nélkül ejtjük ki. Például a "szabactság"–ot könnyebb kiejteni, mint a "szabad"+"ság"–ot, és mivel csak és kizárólagosan ugyanazt a szót érthetjük alatta, ezért él a magyar nyelv az egyszerűsítés lehetőségével.

(6) A másik az illeszkedés, harmónia elve: egy dolgot úgy és addig lehet illeszteni egy adott környezetbe, lehet esetleg tovább díszíteni, – pl. egy versben, egy ütemhez, egy hangmagassághoz illeszteni –, amíg annak értelme nem változik. Ilyen példa a "Körtéfa, körtéfa..." népdal első két szava, amelyben az /é/ hang azért hosszú, mert így illeszkedik a dal üteméhez. Az értelmet nem zavarja ez a változás, ugyanakkor szebbé, illeszkedőbbé válik a nyelv általa.

Az alábbi kép jól szemlélteti az illeszkedés és harmóniára való törekvés alapján módosított, nem csak a tiszta logika alapján történő építkezés egyik lehetséges eredményét.

Rövid összefoglalás

Ha a logika megadja a nyelvtan csontozatát, akkor a két kiegészítő elv rárakja az izmokat, a húst, és gazdag élettel telíti meg a nyelvet. Használhatóvá teszi, művészi alkotássá, amelyben a gondolatok kifejezése harmóniában valósul meg.

Ilyen tehát az ősi magyar nyelv: logikusan felépített, egyszerűsített és harmóniára törekvő.

Ezek azok az ősi ismeretek, amelyek benne van a nyelvünkben, ezeket kellene mélyebben, alaposan kutatni, felfedni és megmutatni. Ezekre a kutatásokra példa lehet a szerző több, részletes tanulmánya, amelyek mind ehhez a témakörhöz tartoznak és elérhetők a "www.osnyelv.hu" honlapon.

Megjegyzések

[1] "The Magyar language goes far back. It developed in a very peculiar manner and its structure reaches back to times when most of the now spoken European languages did not even exist. It is a language which developed steadily and firmly in itself, and in which there are logic and mathematics with the adaptability and malleability of strength and chords. The Englishman should be proud that his language indicates an epic of human history. One can show forth its origin; and alien layers can be distinguished in it, which gathered together during the contacts with different nations. Whereas the Hungarian language is like a rubble-stone, consisting of only one piece, on which the storms of time left not a scratch. It's not a calendar that adjusts to the changes of the ages. It needs no one, it doesn't borrow, does no bucksterring, and doesn't give or take from anyone. This language is the oldest and most glorious monument of national sovereignty and mental independence. What scholars cannot solve, they ignore. In philology it's the same way as in archeology.

[2] "We have, for instance, two radically different languages within the European context: The Finno-Hungarian language groups and Indo-European language groups. These are not related to each other. The Finno-Hungarian is the great mystery of languages, exactly where it came from, where it originated, what its forms are, but it's radically different from Indo-European languages, in its structure, its inflections, its grammar, its sounds, everything."

[3] A strukturalista nyelvelemzés felmenti magát az alól, hogy az elemek értelmét is vizsgálja. Ezzel a szemlélettel ellenkezően az ősi magyar nyelvtan együtt kezeli a formát és a tartalmat.

[4] Lásd Varga András: "A hangok ősi jelentése – a magyar nyelvben" c. tanulmányát.

(C) Varga András, 2006.
Forráshely: www.osnyelv.hu